

SOSYAL BİLGİLER

6

★YÖRÜNGE SERİSİ★

MANTIK / MUHAKEME
SÖZEL YETENEK
AKIL YÜRÜTME

VIDEO
ÇÖZÜMLÜ

ISLEYEN
ZEKA

Windows'u Etkin
Windows'u edineçim

6. Sınıf

SOSYAL BİLGİLER

Zac-i'den Püf Noktaları

Testlerde yer alan **Zac-i'den Püf Noktaları** soruların kolay çözülebilmesi için püf noktalar içerir.

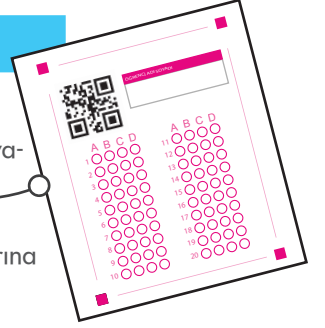
Testler

Tam hücreleme sistemi ile hazırlanan, nitelikli ve özgün sorulardan oluşan testler bilginin pekiştirilmesini sağlayacak ve kalıcı öğrenmeyi artıracaktır.

Her teste yer alan **dijitalim** uygulaması öğrencilerin çözemedikleri soruların video çözümüne ve sıralamalarına ulaşmasını sağlamaktadır.

Google Play veya **Appstore** mağazalarından **dijitalim** uygulamasını indirebilirsiniz.

Öğretmenler "dijitalim" uygulamasıyla testlerin sonundaki mobil optiği okutarak tüm öğrencilerinin sonucuna ulaşabilir.

Uygulamalar

Testlerin hemen ardından gelen **Uygulama** bölümleri öğrencinin konuyu tam olarak kavramasını sağlayacaktır.

Ünite Değerlendirme Testleri

Ünite sonlarındaki **Ünite Değerlendirme Testleri** öğrenciye kazanımları birleştirerek yorumlamayı ve bilgiyi kullanmayı öğretecektir.

Denemeler

Kitap sonunda yer alan **denemeler**, tarama niteliğinde hazırlanmıştır. Her deneme, ilk konudan başlayarak o güne kadar işlenen konuları içerir.

- YENİ MÜFREDATA UYGUN
- TAM HÜCRELEME SİSTEMİ
- AKILLI TAHTAYA UYUMLU

36

Zac-i'den Püf Noktaları Sayısı

502

Soru Sayısı

16

Uygulama Sayısı

10

Deneme Sayısı

ZAC-I

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

130719 – B2

ISBN: 978 – 605 – 250 – 196 – 2

Yayın Koordinatörü

Selim AKGÜL

Yazarlar

Komisyon

Editör

Merve ER

Dizgi

İşleyen Zeka Dizgi Birimi

Basım Yeri

İŞLEYEN ZEK A YAYINCILIK

Ostim Mahallesi, Enerji Caddesi, 1207. Sokak, No: 3/C-D

Ostim, Yenimahalle / ANKARA

Tel: (0850) 302 20 90 • (0549) 814 44 13

Değerli Öğretmen Arkadaşlarım ve Sevgili Öğrenciler,

Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerimiz çeşitli sınavlarla karşılaşmaktadır. Öğrencilerimizin bu süreci başarılı bir şekilde tamamlamalarında onlara destek olmak amacıyla “İşleyen Zeka Yayınları” olarak uzman bir kadroyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yayın çalışmalarımızı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programlarına göre hazırlıyoruz. İçeriklerimizi hazırlarken kazanım eksenli çalışıyor, konu anlatımlarında ve sorularda tüm kazanımları işliyoruz. Kazanım dışında kalan içeriklere ve sorulara yayınlarımızda yer vermiyoruz. Müfredat değişikliklerini anında takip ederek ve yayınlarımızı sürekli güncelleyerek öğrencilere her zaman yeni müfredata göre sunuyoruz.

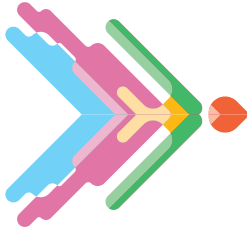
“İşleyen Zeka Yayınları” olarak yaptığımız ihtiyaç analizleriyle öğrencilerin farklı şekilde oluşan ihtiyaçlarını gidermek için ürün yelpazemizde birbirinden farklı çalışmalara yer veriyoruz. Bu kapsamda “yörünge serisi, tüm dersler konu anlatımı, tüm dersler soru bankası, yaprak test ve denemeler” gibi farklı yayınlarla karşınıza çıkıyoruz.

“İşleyen Zeka Yayınları”nın size en uygun ürününü seçerek sizler de başarıya emin adımlarla koşabilirsiniz. Başarı dileklerimizle...

Selim AKGÜL

Yayın Koordinatörü

selimakgul@isler.com.tr

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

Değişen Rollerim	9
Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz	9
Ön Yargıları Kırıyorum	11
Birlikte Daha Güçlüyüz	11
Sorumluluklarımın Çözümünü Biliyorum	15
Uygulama	17
Ünite Değerlendirme	19

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

Destan ve Yazıtlarda Türkler	25
İslamiyet'in Doğuşu ve Değişim	31
İslamiyet ve Türkler	35
Yeni Yurt Anadolu	37
Medeniyete Yön Veren Yollar	39
Uygulama	41
Ünite Değerlendirme	43

3. ÜNİTE

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Dünya'nın Neresindeyim?	49
Ülkemin Güzellikleri Haritada	51
Ülkemin Zenginlikleri Haritada	53
Çevremizde Kimler Yaşıyor?	55
Uygulama	57
Ünite Değerlendirme	59

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Sosyal Bilimler ve Toplum	65
Hayalimdeki Gelecek	67
Araştırma Yapıyorum	69
Emek Bir Hazine Dir	71
Uygulama	73
Ünite Değerlendirme	75

5. ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor	81
Dünyamıza Sahip Çıkalım	83
Bir Projem Var	83
Vergilerimizle Aydınlık Yarınlar	85
Nitelikli İnsan, Güçlü Türkiye	85
Mesleğimi Seçiyorum	85
Uygulama	91
Ünite Değerlendirme	93

6. ÜNİTE

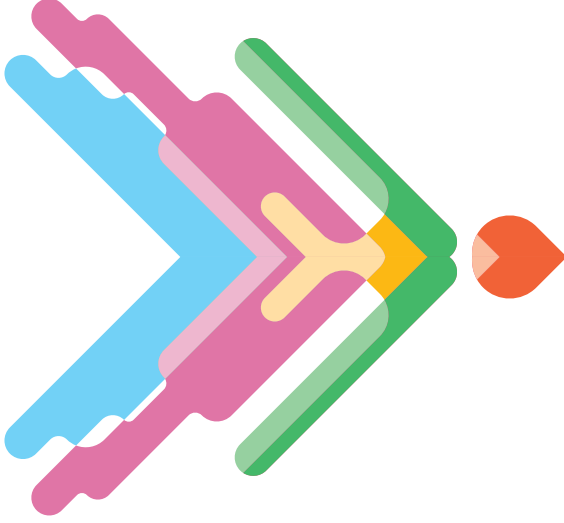
ETKİN VATANDAŞLIK

Nasıl Bir Yönetim?	101
Üç Kuvvet	103
Yöneticilerimiz ve Biz	103
Hayatın İçinde Demokrasi	105
Haklarımın Bilincindeyim	105
Kadın ve Toplum	109
Uygulama	111
Ünite Değerlendirme	113

7. ÜNİTE

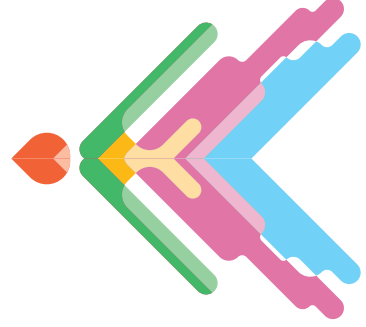
KÜRESEL BAĞLANTILAR

Komşularımız ve Kardeşlerimiz	119
Ticari İlişkilerimiz	121
Lider Türkiye	123
Kültürümüze Sahip Çıkalım	125
Uygulama	127
Ünite Değerlendirme	129
DENEMELER	133
CEVAP ANAHTARI	155

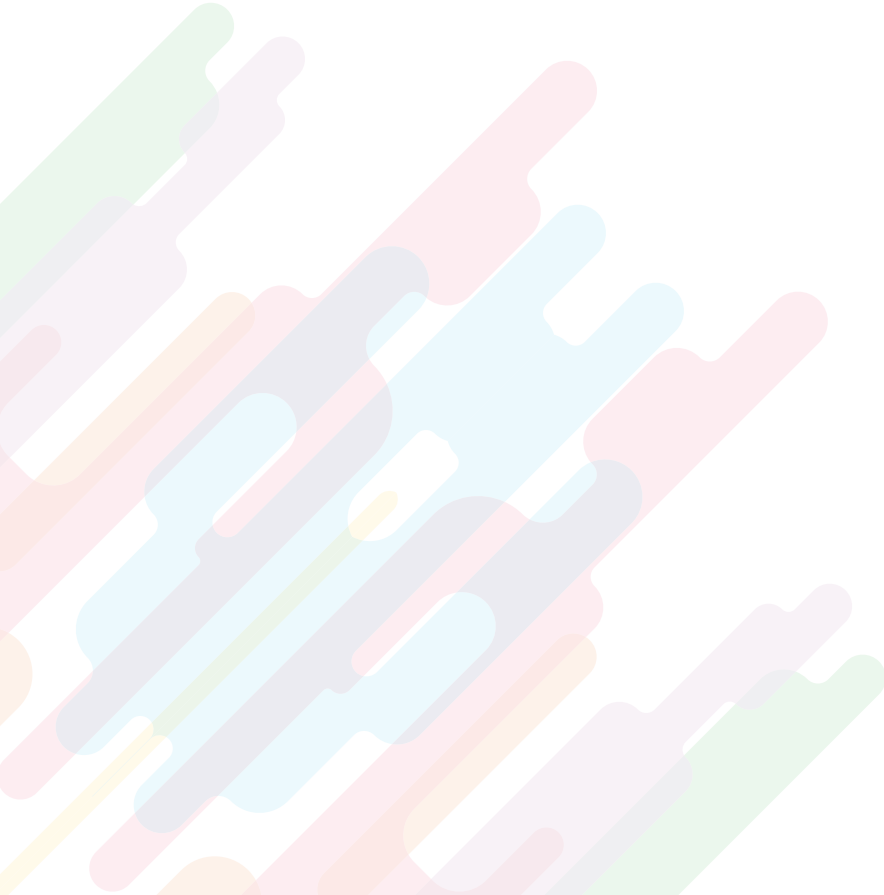
1. Ünite

Birey ve Toplum

- **Değişen Rollerim**
- **Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz**
- **Ön Yargıları Kırıyorum**
- **Birlikte Daha Güçlüyüz**
- **Sorumluluklarımın Çözümünü Biliyorum**

1. Büyük bir şirkette çalışıyorum. Şirketimizin müdürü Ali Bey çok iyi bir insan. Küçük bir köyde orta halli bir ailenin ikinci çocuğuyum. Okulda başarılı bir öğrenci olduğundan köyünde üniversiteyi kazanan iki kişiden biri olmuş. Eşimle de üniversitede tanışıp evlenmiş. Bir kız, bir erkek iki de çocukları olmuş. Ali Bey yetenekli bir müdür olduğu kadar iyi de bir aile babasıymış. Onu dinleyince insanların yaşamları boyunca ne kadar farklılaştıklarını gördüm. Küçük bir köyden, çok büyük bir şirketin müdürlüğüne uzanan serüven.

Yukarıdaki anlatım dikkate alındığında Ali Bey'in zaman içerisinde kazandığı roller ile ilgili hangi seçenekte daha kapsamlı bir bilgi verilmiştir?

- A) Öğrencilik rolünde başarılıdır.
B) Eş ve babalık rolleri bulunmaktadır.
C) Bazı rollerinde başarısızdır.
D) Rollerini zaman içinde değiştirmiş ve sayıları artmıştır.

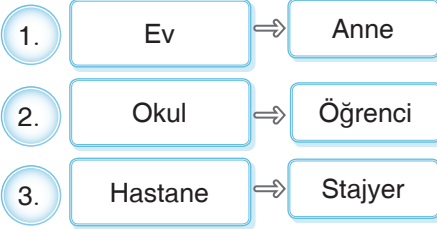
2. Türk milleti olarak bizi bir arada tutan değerlerimiz bulunmaktadır.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin verdiği bilgi bu değerlerimize örnek gösterilemez?

- A) 29 Ekim'de Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyoruz.
B) Şehirlerimizdeki cami, mescit gibi eserlerimizi koruyoruz.
C) Pizza, hamburger, gitar gibi öğeleri hayatımızın içinde tutuyoruz.
D) Bayramlarda büyükleri ziyaret ederek ellerini öpüyoruz.

3. Bir toplumda, aşağıda verilenlerden hangisinin yaşanması toplumsal birlik bozulur?

- A) İş imkânlarının azalması
B) Tarihin, dilin ve kültürün unutulması
C) Başka milletlerle alışveriş yapılması
D) Gelenek ve göreneklerin devam ettirilmesi

4.

Çiğdem, tıp fakültesinde okumaktadır. Çiğdem'in rolleri bulunduğu yere göre değişmektedir.

Bu bilgilere göre yukarıda verilen rollerden hangileri Çiğdem'in rolleri arasında gösterilemez?

- A) Yalnız 1. B) Yalnız 3.
C) 1 ve 2. D) 1 ve 3.

PÜF NOKTALARI

- Rol kişinin üzerine düşen görev ve davranışlardır.
- Roller zaman içerisinde değişebilir. Kişi hayatı boyunca çocuk, öğrenci, anne, baba ve mesleğinin getirdiği diğer rollere sahip olabilir ve aynı anda birden çok rol üstlenir.
- Bireyin gelişmesinde, toplumun parçası olmasında, ayrıca toplumsal birlikteliğin sağlanmasında dil, din, tarih, gelenek, görenek, kültür gibi birçok faktör etkilidir. Bu faktörler bireyi toplumun bir parçası yapmaktadır.

5. I. Kişiler aynı anda birden fazla role sahip olabilirler.
II. Roller zaman içinde değişmezler.
III. Rollerin değişmesi kişiye farklı sorumluluklar yükler.

Roller ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I.   B) I ve III.
C) II ve III.   D) I, II ve III.

6. Cumhuriyet'in ilk kurulduğu dönemlerde kadınlarımızın hakları sınırlıydı. Ancak zamanla birçok alanda yeni haklar kazandılar. Çalışma hayatına girmeye, hemen her meslekte çalışmaya başladılar. Artık ülkemizde doktor, mühendis, polis, öğretmen, asker gibi meslekleri yapan birçok kadın görebiliyoruz.

Yalnızca bu anlatıma bakılarak aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşabiliriz?

- A) Kadınlar geçmişten günümüze yeni roller üstlenmeye başlamışlardır.
B) Doktor rolü en iyi şekilde kadınlar tarafından yapılmaktadır.
C) Rollerimiz zaman ilerlese de değişmez.
D) Kadınlar bazı rolleri yerine getirememektedir.

7. "Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir."

Mustafa Kemal Atatürk'ün yukarıda Türk dili ile ilgili söylediği sözünü hangi seçenekteki bilgi en iyi şekilde açıklamaktadır?

- A) Kalbimizin sağlığı dilimize bağlıdır.
B) Zihnimiz kalbimizin aynasıdır.
C) Türk dilini akıl ve kalp oluşturur.
D) Milletimizin varlığı dilimizi korumamıza bağlıdır.

8.

Ali
Öğretmen

Çocuklar! Dinî gün ya da bayramlarımız bizi bir arada tutan değerlerimizdir. Bunlara kim örnek verecek?

Öğretmenin sorduğu soruya aşağıdaki öğrencilerden hangisi yanlış cevap vermiştir?

- A) **Elif:** Yılbaşı kutlaması
B) **Mehmet:** Kadir gecesi
C) **Zeynep:** Ramazan Bayramı
D) **Hakan:** Berat Kandili

9.

Cenk

Ben 6. sınıfta okuyorum. Öğretmenimiz beni spor kulübüne seçti. Artık futbol takımında oynuyorum. Ayrıca arkadaşlarımla isteği ile de kaptan oldum.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında, Cenk'in zaman içerisinde değişen rolleri arasında hangisi yoktur?

- A) Öğrenci   B) Takım kaptanı
C) Sınıf başkanı   D) Kulüp üyesi

1.

Gazete Haberi

Antalya'nın Alanya ilçesinde birçok ülkeden gelen turistler burayı gördükten sonra ilçeye yerleşmeye karar veriyorlar. Alanya'da başta Almanya olmak üzere İngiltere, Rusya, İtalya ve Avusturya gibi 43 ülkeden 12 bin kişi uzun süreli oturma iznine sahipler. Alanya'da kendilerini güvende ve mutlu hissediyorlar. Yerel halk ile kaynaşmış durumdadır.

Verilen gazete haberine bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Alanya'da en fazla Ruslar bulunmaktadır.
 B) İnsanlar arasındaki kültürel farklılıklar birlikte yaşamayı engellememiştir.
 C) Alanya'daki yerel halkın sayısı yabancılardan daha az hâle gelmiştir.
 D) Kültürel farklılık çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir.

2.

Dilek

Sınıfımıza yeni bir öğrenci geldi. Sıra arkadaşım öğrencinin farklı ülkeden kaçıp ülkemize gelenlerden olduğunu öğrenince bana dönerek ---- dedi.

Dilek'in anlatımında boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelirse insanları ayırtıran bir durum ortaya çıkar?

- A) Ülkelerinden kaçıp neden buraya geliyorlar ki?
 B) İçinde buldukları durum ne kadar üzücü
 C) Türkçe biliyor mu acaba?
 D) Eğitimi yarıda kalmış olmalı

3.

- I. Cinsiyet farkı gözetir.
 II. Din, dil, ırk ayrımı yapmaz.
 III. Ekonomik değerleri ön planda tutar.
Toplumsal birlikteliği oluşturmak isteyen bir kimse yukarıda verilenlerden hangilerini uygular?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.
 C) I ve III.   D) II ve III.

4.

İnsani Yardım Vakfı, Türkiye Sokak Çocukları Vakfı, Türk Eğitim Vakfı gibi kurumlar ülkemizde yardımlaşmayı ve dayanışmayı sağlayan kurumlar arasında yer almaktadır.

Buna göre ülkemizdeki sosyal kurumlar ve bunların faaliyetleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gönüllülük esasıyla çalışmalar yaparlar.
 B) Maddi kazanç sağlamak için kurulmuşlardır.
 C) İnsanlar arasındaki birlikteliği güçlendirirler.
 D) İhtiyaç duyulan her alanda faaliyet gösterirler.

İşleyen Zeka Yayınları

ZİGİ'DEN
PÜF NOKTALARI

- Toplumsal birliğin sağlanabilmesi için insanlar din, dil, kültür ve cinsiyet farkından dolayı ayırtılmamalıdır. İnsanlara bu özelliklerinden dolayı ön yargılı yaklaşılmamalıdır.
- İnsanlar arasındaki yardımlaşma ve dayanışma gönüllü kuruluşlarca yapılmaktadır. Kızılay, Yeşilay, LÖSEİ, TEMA, ÇEKÜL bu kuruluşlardan bazılarıdır.

Birey ve Toplum

5.

Sıla

Kadınlar erkeklerden daha çok hakka sahip olmalıdırlar.

Taner

Ekonomik durumu kötü olanlar, zenginler ile aynı yerde yaşayamaz.

Zeynep

Kültürel farklılıklar yaşantımızı zenginleştirmektedir.

Ömer

İnsanların giydiği kıyafetler onlara değer katar.

Yukarıdaki öğrencilerden hangilerinin söyledikleri doğrudur?

- A) Yalnız Zeynep   B) Sıla ve Zeynep
C) Taner ve Ömer   D) Zeynep ve Ömer

6.

Yukarıda balık kılıçığı şemasında sosyal yardımlaşma ve dayanışma alanında çalışmaya yapan kurumlar verilmiştir.

Buna göre soru işareti yerine hangi seçenekteki kurum yazılmalıdır?

- A) Merkez Bankası
B) Lösemili Çocuklar Vakfı
C) Anadolu Medeniyetleri Müzesi
D) Emniyet Müdürlüğü

7.

İmece Usulü: Genellikle köylerde, köylünün işlerinde birbirlerine yardım etmesi şeklinde ortaya çıkmış bir uygulamadır. Böylece köylünün tek başına yapamayacağı işler el birliği ile yapılmıştır.

Verilen bilgiler doğrultusunda, aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) İmece, dayanışmanın en iyi örneklerindedir.
B) Köylüler, işlerini yardımlaşarak yapmaktadırlar.
C) İnsanlar birleşerek zor işlerin üstesinden gelmektedirler.
D) El birliği ile yapılan işlerde maddi kazanç azalmaktadır.

8.

- I. Kızılay'ın kan bağışına katılmak
II. Turizm bölgesinde otel inşa etmek
III. Kimsesiz çocuklar yararına yardım kampanyası düzenlemek
IV. Doğal afetlere maruz kalan bölgelere yardıma gitmek

Verilen faaliyetlerden hangileri yardımlaşma ve dayanışmaya örnek gösterilebilir?

- A) I ve III.   B) I, II ve IV.
C) I, III ve IV.   D) II, III ve IV.

1.

Toplumda engelli birey olmak çok zor. Çoğunlukla sorun yaşıyoruz. Ancak son yıllarda yapılan yatırımlar ve kampanyalar sayesinde artık sıkıntılarımız azaldı. Otobüsler artık engelli rampaları bulunduruyorlar. Kaldırımlar bizim rahat ilerleyebileceğimiz şekilde yapılıyor. Tabi hala eksiklikler ve aksaklıklar bulunuyor. Zamanla sorunların azalacağını düşünüyorum.

Paragraftaki bilgilere bakılarak toplumda özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bazı sorunlar yaşamaktadırlar.
B) Toplum tarafından dışlanmışlardır.
C) Sorunları yavaş yavaş çözülmektedir.
D) Hayatlarını kolaylaştıran önlemler alınmaktadır.

2.

Ben kâğıt ve plastik gibi çeşitli atıkları toplayarak geçimimi sağlıyorum. Ancak bazı insanlar benim gibi geçimini bu işten sağlayan kimselelere ön yargılı yaklaşıyorlar.

Verilen anlatımda bu kişilere ön yargılı yaklaşılmasının temel nedeni hangi seçenekte verilmiştir?

- A) Cinsiyet farklılığı   B) Kültürel farklılık
C) Ekonomik farklılık   D) Dinî farklılıklar

3.

- I. Kilise, havra ve caminin aynı şehirde bulunabilmesi,
II. Her vatandaşa din ve vicdan özgürlüğü tanınması,
III. Herkesin aynı dine inanmasının sağlanmaya çalışılması

Yukarıdaki numaralanmış uygulamalardan hangileri dinî değerlere saygı duyulduğunu göstermektedir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.
C) II ve III.   D) I, II ve III.

4.

Toplumsal birlik ve beraberlik için insanlar farklılıklara saygı duymalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi farklılıklara saygı duyulduğunu gösteren bir örnek değildir?

- A) Sosyal tesislerden zengin, fakir herkesin yararlanması
B) Devletin tüm vatandaşlarına etnik kökenine bakmaksızın hizmet etmesi
C) Farklı düşüncedeki insanlara saygı gösterilmesi
D) İnsanlara fiziki özelliklerine göre davranılması

ZARFI'DEN
PÜF NOKTALARI

Sosyal yardım kuruluşları,

- Ayni (yakacak, gıda)
- Nakdi (para)
- Eğitim
- Sağlık
- Barınma
- Afet

gibi konularda yardımlar yapmaktadırlar.

5.

Merve

Bir yardım kuruluşunda gönüllü olarak çalışmak istiyorum.

Merve'nin isteği doğrultusunda ona aşağıdaki kuruluşlardan hangisinin çalışmalarına katılmasını tavsiye edersiniz?

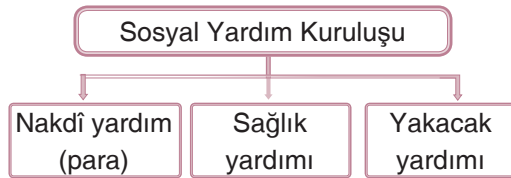
- A) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
- B) Çevre ve Orman Bakanlığı
- C) Arama Kurtarma Derneği (AKUT)
- D) Maliye Bakanlığı

6. Yardım kuruluşlarına katkıda bulunmak;
- I. İnsani,
  - II. Dinî,
  - III. Kanuni görevlerimizdendir.

Bu şekilde konuşan bir kişi kaç numaralı görevi yanlış ifade etmiştir?

- A) Yalnız II.
- B) Yalnız III.
- C) I ve II.
- D) II ve III.

7.

Verilen şemada sosyal yardımların hangi şekilde yapıldığı gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Muhtaç insanların ısınma problemleri çözülmektedir.
- B) İhtiyaç sahipleri maddi olarak yardım görmektedir.
- C) Yardımlar çeşitli alanlarda yapılmaktadır.
- D) Herkes bu yardımları almaktadır.

8. Sosyal yardımlaşmanın görülen birçok olumlu yönü olmasına rağmen bazı olumsuz etkileri de bulunmaktadır.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde bu durumla ilgili olumsuz bir örnek verilmiştir?

- A) Toplumdaki gasp, hırsızlık, kapkaç gibi durumları engellemektedir.
- B) Acil ihtiyaçların karşılanması sağlanmaktadır.
- C) Yardım edilen kimseler bunu onur kırıcı olarak algılayabilmektedir.
- D) Yardımlar ücretsiz ve gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmaktadır.

9. Sosyal yardımların kişilere sürekli olarak yapılır hâle gelmesi;

- 1. Tembellik,
- 2. Hırsızlık,
- 3. Yalancılık

durumlarından hangilerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır?

- A) Yalnız 1.
- B) 1 ve 3.
- C) 2 ve 3.
- D) 1, 2 ve 3.

Sorumluluklarımın Çözümünü Biliyorum

1.

Dilekçe hakkı, sorulara cevap almak amacıyla bilgi edinmeyi, şikayette bulunmak amacıyla denetlemeyi, dilek ve öneride bulunmak amacıyla da demokratik katılımı sağlayan ▲ haklardan biridir.

Arı verdiği bilgiler doğrultusunda "▲" sembolü ile gösterilen yeri doldurabilmek için aşağıdaki çiçeklerden hangisine konmalıdır?

A)

B)

C)

D)

2. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde bir özgürlüğün kullanılmasında hata yapılmıştır?

A)

Otobüste müzik dinlemek için kulaklık kullandım.

B)

Arkadaşlarım beni seviyorlarsa sözümü dinlemek zorundalar.

C)

Dersten sonra dinlenmek için teneffüse çıkmalıyım.

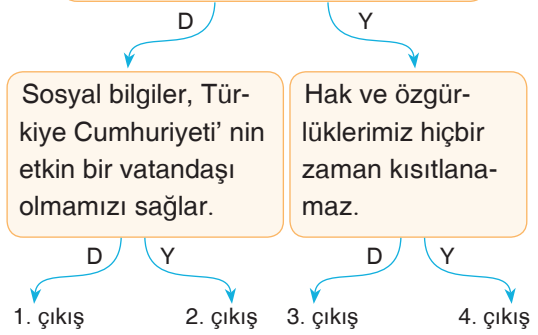
D)

Sokağımızdaki çöpler toplanmıyor. Temiz bir çevrede yaşamak için şikâyet ettim.

4.

Bütün insanlar haklar yönünden eşit ve özgür olarak doğarlar.

Verilen bilgilerin doğru - yanlış değerlendirilmeleri yapılarak ilerlendiğinde kaç numaralı çıkışa ulaşırız?

A) 1. çıkış

B) 2. çıkış

C) 3. çıkış

D) 4. çıkış

3. Bir sorunla karşılaştığımızda bu sorunun çözülmesinde;

I. Hak ve sorumluluklarını bilme,

II. Güçlü ve kuvvetli olma,

III. Özgürlüklere saygılı olma

gibi durumların hangileri sorunun çözümünü kolaylaştırır?

A) Yalnız I.

B) I ve II.

C) I ve III.

D) I, II ve III.

İşleyen Zeka Yayınları

Sorumluluk: Kişinin herhangi bir konuda ve durumda üzerine düşen görevlerdir. Kanunlara uyma, oy verme, askere gitme, vergi verme önemli sorumluluklarımızdandır. Hak ve özgürlükler doğuştan gelir. Evrenseldir, devredilemez, hepsi bir bütündür, bazı durumlarda (Savaş, sıkı yönetim, doğal afet) kısıtlanabilir.

Birey ve Toplum

5.

Mine kendisi için bir ayakkabı almıştı. Eve geldiğinde kenarında ufak bir yırtık olduğunu gördü. Ertesi gün değiştirmek için mağazaya gitti. Ayakkabıyı değiştirmek istedi. Mağaza yetkilisi, faturayı isteyince Mine faturayı kaybettiğini söyledi. Bunun üzerine yetkili bu durumda ürünün değiştirilemeyeceğini söyledi.

Verilen anlatıma göre Mine'nin yaşadığı durum ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenirse doğru olur?

- A) Sorumluluğunu yerine getirmediği için zor durumda kalmıştır.
- B) Ayakkabıyı teslim etmek için satıcıyı zorlamalıdır.
- C) Ayakkabıyı alırken iyi incelememiş için değiştirme hakkı yoktur.
- D) Ayakkabıyı kendi parası ile yaptırıp kullanması gerekir.

6.

Melih

Ceren, sana haksızlık yapıldığında bu durumu düzeltmek için nasıl bir yol izlersin?

Ceren

?

Melih'in sorduğu soruya Ceren'in verdiği hangi cevap Ceren'in haklarının farkında olduğunu göstermektedir?

- A) Haksızlığı görmezden gelirim.
- B) Neden haksızlık yapıldığını öğrenir, hakkımı ararım.
- C) Haksızlık yapanların canını yakarım.
- D) Bütün haklarımı başkasına devrederim.

7.

Ali
Öğretmen

Çocuklar, bizim hak ve sorumluluklarımız bulunmaktadır. Peki şimdi devlete karşı sorumluluklarımızı kim söyleyecek?

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi Ali Öğretmen'in sorusunun cevabı olamaz?

- A) Vergi vermek
- B) Oy kullanmak
- C) Kanunlara uymak
- D) Seyahat etmek

8. Temel hak ve özgürlükler kavramı, diğer hak ve özgürlüklere "temel" oluşturur. Tüm insanlık için geçerli olan temel hak ve özgürlükler, tek tek kişilere tanınan hak ve özgürlüklerdir. Bireysel ya da topluca kullanılabilir ama kişinin hakkı başkasına devredilmez.

Buna göre,

- ★ İnsan hakları evrensel özellik taşır.
- ▲ İnsan hakları bir bütündür.
- İnsan hakları devredilemez haklardır.

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) ● ve ▲
- B) ▲ ve ●
- C) ● ve ★
- D) ★, ▲ ve ●

UYGULAMA

A. Aşağıdaki cümlelerin doğru olanların "D" kutucuğuna "✓" işareti, yanlış olanların "Y" kutucuğuna "X" işareti koyunuz.

	D	Y
1 İnsanlar rollerine uygun görevleri yerine getirirler.		
2 İnsanların rolleri hayatları boyunca değişmez.		
3 Doktor olan bir kimsenin aynı zamanda farklı rolleri bulunabilir.		
4 Rollerimiz değişse de görevlerimiz aynı kalır.		
5 Öğrencilik rolü, belli bir zaman sonra son bulabilir.		
6 Din, dil, tarih, kültür bizi bir arada tutan unsurlardır.		
7 Cumhuriyet Bayramı dinî bayramlarımız arasındadır.		
8 Farklı dilleri konuşan insanlar bir arada yaşayamazlar.		
9 Millî marşımız, bayrağımız milletimizi bir arada tutan en önemli etkenlerdendir.		
10 Hristiyan, Yahudi ve Müslümanlar bir arada yaşayabilirler.		
11 Dini inancından dolayı insanlar kötü muamele görmemelidirler.		
12 Ülkemize gelen yabancılara karşı ön yargılı olmalıyız.		
13 Ülkemizdeki engelli bireyler için özel yaşam alanları oluşturulmalıdır.		
14 Farklı kültüre sahip insanlar aynı bölgede yaşamamalıdır.		
15 Yardıma muhtaç insanlara, yardım ederek onları rencide etmeliyiz.		
16 Sosyal yardımlar sadece para ile yapılmalıdır.		
17 Kızılay ve Yeşilay birer sosyal yardım kuruluşlardır.		
18 Bir kişinin üzerine düşen görevlere özgürlük denir.		
19 Haklarımızı istediğimiz yerde ve zamanda sınırsızca kullanabiliriz.		
20 Ödevlerimizi zamanında yapmak bizim sorumluluğumuz olur.		

B. Aşağıdaki verilen kelimeleri boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

LÖSEV	dil	ön yargılı	sorumluluklarımız	sınırlandırılmaz
olağanüstü hâl	görevleri	dini	haklarımız	rol
değişebilir	hoşgörü	doktor	gönüllü	mahkemeler

1. Bir kişinin ailede baba, hastanede doktor, futbol takımında oyuncu olması onun birden fazla ..... sahibi olduğunu gösterir.
2. Günümüzde birçok role sahip olan insanlar bu rollerin üzerine düşen ..... en iyi şekilde yerine getirmelidirler.
3. İnsanların rolleri ve bu rollerle ilgili sorumluluklar zamanla .....
4. Bazı rollerimiz zaman içerisinde değişerek, yeni kazandığımız bir rol onun yerini alabilir. Öğrenci olan bir kimse ileride ..... rolüne sahip olabilir.
5. Özgürlüklerimiz ..... durumunda sınırlandırılabilir.
6. Ülkemizde kilise ve camilerin bir arada bulunması ..... hoşgörümüzün kanıtı olmaktadır.
7. Birlikte yaşayan insanların birbirleriyle anlaşabilmelerini sağlayan ..... toplumsal birlikteliği güçlendirir.
8. İnsanları din, dil, ırk, cinsiyet bakımından ayırmayan ülkelerde ..... ortamı oluşur.
9. Kendimizden farklı insanlara ..... yaklaşmamalıyız.
10. Lösemili çocuklar için çeşitli kampanyalar düzenleyen toplumsal yardım kuruluşu ..... 'dir.
11. Sosyal yardım kuruluşlarındaki insanlar ..... olarak çalışmaktadırlar.
12. Kanunlara uymak en önemli ..... içerisinde yer alır.
13. Yaşadığımız sorunları ..... çerçevesinde çözmeliyiz.
14. Yaşama hakkımız en temel hakkımızdır ve hiçbir şekilde .....
15. Haklarımız çiğnendiğinde ..... aracılığı ile kanuni yollardan hakkımızı arayabiliriz.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME

1.

Gazete Haberi

Gelişen ve değişen dünyada kadın ve erkek rolleri artık değişmeye başladı. Eskiden kadınların işi olarak görülen birçok iş artık erkekler tarafından yapılmakta. Örneğin, yemek ve temizlik yapma işleri kadınlara yüklenmiş işler olarak görülmekte iken artık erkeklerinde bu işleri yaptıklarını görebiliyoruz. Erkeklerin, kadınların rollerini üstlenmeye başlamaları özellikle kadınların iş hayatına girmeleri ile gerçekleşmiştir. Kadınların çalışma hayatında çeşitli roller üstlenmeleri erkeklerin de kadın rolü olarak bilinen, bazı rolleri üzerine almaları ile sonuçlanmıştır.

Gazete haberine göre aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Değişen şartlar rollerin de değişmesine sebep olmuştur.
 B) Kadınların çalışmaya başlaması erkeklerin bazı işleri üstlenmesine sebep olmuştur.
 C) Kadın ve erkek rolleri birbirinin yerini almaya başlamıştır.
 D) Erkekler, kadınların rollerini kadınlardan daha iyi yapmaktadırlar.

2. İnsanların zaman içinde yaşadıkları rol değişimlerine aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) Üniversiteden mezun olan Murat'ın doktor olması
 B) Pelin'in annesinin yeni bir bebek dünyaya getirmesi
 C) Çalışırken rahatsızlanan Cenk Bey'in izin alarak istirahat etmesi
 D) Ece'nin 6-A sınıfında başkan seçilmesi

3. • Temel hak ve özgürlüklerin bilincindedir.
 • Karşılaştığı sorunları hukuk kurallarına uyarak çözmeye çalışır.
 • Bilgi edinme hakkının farkındadır ve bu hakkını kullanır.
 • Sorunların çözümü için yetkili birimlere dilekçe ile başvurur.

Verilen bilgiler aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Tüketicilerin haklarına
 B) Kanunlara uymanın getirilerine
 C) Etkin ve sosyal vatandaşın özelliklerine
 D) Dilekçe hakkının kullanımına

4. İnsanlar, doğdukları andan itibaren bazı roller kazanırlar. Hayatları süresince ise rolleri artarak çeşitlenir. Biz bu rollere doğuştan gelen roller ve sonradan kazanılan roller diyebiliriz.

Buna göre aşağıdaki rollerden hangisi doğuştan gelen bir roldür?

- A) Doktor
 B) Çocuk
 C) Öğrenci
 D) Baba

5. **İlkay:** İleride polis olup vatani koruyacağım.

Rüştü: Tıp fakültesini okuyup doktor olmayı düşünüyorum.

Canan: İşimde başarılı olduğum için müdürlüğe terfi edeceğim.

İlayda: 6. sınıflar arasında düzenlenen bilgi yarışmasını kazandım.

Verilen bilgilere bakıldığında hangi kişilerin rollerinde değişme olacağı söylenebilir?

- A) İlkay ve Rüştü
 B) İlkay, Rüştü ve Canan
 C) İlkay, Canan ve İlayda
 D) Rüştü, Canan ve İlayda

6.

Arda

Neden ona kötü davranıyorsun?

Ece

Onun milleti bizden farklı, aramızda istemiyorum onu.

Arda

Milletinin farklı olması aramızda olmasına engel değil. O da bizim gibi insan çünkü.

Verilen diyalogdan, toplumsal uyumu düşünerek çıkarabileceğimiz en doğru sonuç hangi seçenekte verilmiştir?

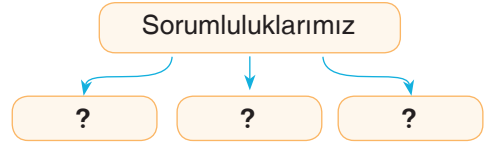
- A) İnsanlar arasında ırk, renk, mezhep ayrımı yapılmamalıdır.
- B) Aynı renkten olan insanlar beraber yaşamalıdır.
- C) Aramızdaki farklı renkteki insanlar ilişkilerimizi bozabilir.
- D) İnsanların kendi milletleri ile yaşamaları gerekir.

7. ( ) Sosyal yardımlaşma insanları yakınlaştırır.
 ( ) Yardım kuruluşlarına yardımda bulunmak bir zorunluluktur.
 ( ) Kızılay yardımı muhtaçlara el uzatır.
 ( ) Dernekler ve vakıflar insanlar arasındaki dayanışmayı artırır.

Yukarıda verilen bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" olarak işaretlendiğinde hangi seçeneğe ulaşılır?

- A) D - Y - D - D
- B) D - D - Y - D
- C) D - Y - Y - D
- D) Y - D - D - D

8.

Verilen tablodaki boş bırakılan kutucuklara aşağıdaki bilgilerden hangisi getirilemez?

- A) Spor salonuna üye olmak
- B) Devlet malını korumak
- C) Derslere zamanında katılmak
- D) Yaşadığımız çevreyi temiz tutmak.

9.

Merve

Hava soğuk olduğu için dışarı çıkamadım. Arkadaşımı çağırarak onunla evde ip atladık. Alt kattaki komşumuz gürültü yaptığımız için bizi uyararak, evde ip atlayamayacağımızı söyledi.

Paragraftaki bilgilere göre, Merve'nin yaşadığı durum ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Merve ve arkadaşının evde oyun oynama hakkı kısıtlanmıştır.
- B) Komşularının yaptığı uyarı doğru değildir.
- C) Merve evde istediği gibi davranma hakkını kullanmıştır.
- D) Merve ve arkadaşı komşularının haklarına saygılı davranmamışlardır.

10. Bir kişiyi giydiği kıyafet, fiziki görünüşü, rengi, inancı, cinsiyeti yüzünden eleştirmek ---- sebep olur.

Verilen cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki bilgilerden hangisi gelirse cümle yanlış olur?

- A) toplumda ayrılmaya
- B) insanlar arasında kin ve nefretin artmasına
- C) birlik ve beraberliğin bozulmasına
- D) sorunların kısa sürede çözülmesine